



HANDLINGSPLAN 2008-2011 [**Agenda21**]

Udgivet af: Næstved Kommune

Tekst: Udviklingsenheden, Teknik- og Miljøforvaltningen, Næstved Kommune

Grafisk Design: Tankegang a-s

Foto: Næstved Kommune samt Tankegang

Tryk: Glumsø Bogtrykkeri A/S

Publikationen er trykt på papir godkendt til svanemærke

Oplag: 1000 stk. juni 2008



## INDHOLD **AGENDA 21 HANDLINGSPLAN 2008-2011**

03 **Forord**

04 **Indledning**

05 **Læsevejledning**

05 **Fokusområder:**

- 06 • Energiforbrug
- 10 • Ressourceforbrug
- 14 • Bæredygtigt byggeri
- 16 • Natur
- 18 • Sundhed
- 20 • Forankring
- 24 • Kommunikation
- 26 • Agenda 21 Borgergruppen og Agenda 21 Rådet

28 **Borgergruppens handlingsplan**

29 **Rådets handlingsplan**

30 **Skemaer for mål- og handleplaner**

- 30 • Energiforbrug
- 32 • Ressourceforbrug
- 34 • Bæredygtigt byggeri
- 35 • Natur
- 36 • Sundhed
- 37 • Forankring
- 39 • Kommunikation

40 **Bilag:**

- 40 • Bilag 1: Organisering
- 41 • Bilag 2: Rammer
- 44 • Bilag 3: Her kan du få mere at vide
- 45 • Bilag 4: Ordforklaring

# FORORD

Næstved Kommune præsenterer her sin Agenda 21 handlingsplan for 2008-2011. En handlingsplan med en lang række aktiviteter, der gør kommunen endnu mere bæredygtig de kommende år.

Agenda 21 berører os alle, for det handler om, hvordan vi kan fremme en bæredygtig udvikling af samfundet, hvor vi både kan dække det nuværende behov for ressourcer og samtidig sikre, at de fremtidige generationer kan få dækket deres. Det er en stor opgave der betyder, vi må tænke i helheder, tænke på tværs af fagområder og involvere alle i kommunen. Derfor er der lagt stor vægt på, at give Agenda 21 handlingsplanen et så bredt fundament som muligt, så flest muligt får ejerskab til den.

I handlingsplanen er hovedvægten lagt på kommunens egne aktiviteter, da vi stadig har brug for at feje for egen dør. Men derudover vil vi samarbejde bredt med borgere og virksomheder og lade os inspirere af aktører, der sætter spændende initiativer i værk.

Jeg håber, at alle vil bakke op om denne Agenda 21 handlingsplan og være med til at gøre Næstved kommune til den mest bæredygtige kommune i regionen.

God arbejdslyst!

Med venlig hilsen  
Henning Jensen  
Borgmester



# Indledning

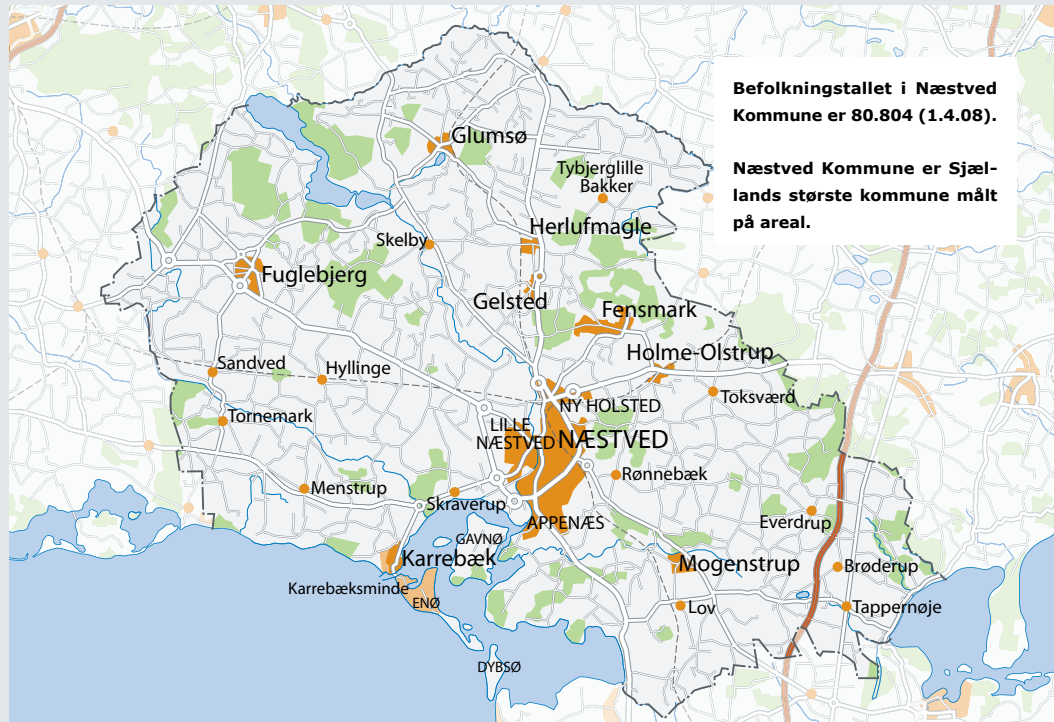
Agenda 21 handler om at skabe en bæredygtig udvikling miljømæssigt, kulturelt, socialt og økonomisk, så både nuværende og kommende generationer får gode levevilkår samtidig med, der tages vare på jorden og dens ressourcer.

Lokal Agenda 21 handler om de lokale bidrag til denne udvikling ud fra tesen om, at mange bække små gør en stor å. Med andre ord, hvis mange handler lokalt, har det betydning globalt.

Derfor skal alle kommuner have en strategi for, hvordan de vil arbejde med bæredygtighed i lokalområdet.

## Handlingsplanen 2008-2011

Den handlingsplan, du sidder med i hånden, er afløseren for de handlingsplaner, som gjaldt for 2004-2007.



Udgangspunktet for udarbejdelse af handlingsplanen er Planloven, der indeholder en bestemmelse om, at alle kommuner skal have en Lokal Agenda 21-strategi, som indeholder visioner og målsætninger for kommunens

arbejde på området. Om kommunerne vil udmønte det i mål og handlinger er imidlertid frivilligt.

I Næstved Kommune har byrådet vedtaget, at visioner og målsætninger skal

indarbejdes i kommuneplanstrategien. Der skal desuden udarbejdes en separat handlingsplan med mål og handlinger. Det er disse mål og handlinger, som er samlet i denne handlingsplan, hvor du også finder visioner og

målsætninger, status på det hidtidige arbejde plus baggrundsmateriale.

Statusdelen er præget af, at oplysningerne fra de fem gamle kommuner, der nu udgør Næstved Kommune, er på et meget forskelligt detaljeringniveau. Vi har valgt at give et helhedsorienteret billede af kommunen frem for en mere detaljeret beskrivelse af dele af den nye kommune.

## Bidrag til handlingsplanen

I løbet af sommeren 2007 blev der holdt møder med de politiske udvalg, med en lang række ledere og medarbejdere i forvaltningerne og med foreninger og organisationer for at få deres bidrag til visioner, målsætninger, mål og handleplaner.

## LÆSEVEJLEDNING

Handlingsplanen er bygget op omkring en række fokusområder, hvor kommunen iværksætter aktiviteter de kommende fire år. Først i planen er beskrevet, hvad indsatsområdet handler om, hvor vi er lige nu, og hvad vi i store træk vil de kommende år. I skemaerne for mål- og

handleplanerne genfinder du de samme fokusområder, men her udspecificeret i mål, handlinger og succeskriterier. De er mest henvendt til politikere og ansatte i kommunen – og så selvfølgelig til den interesserede læser. Teksterne og skemaerne kan sagtens læses hver for sig.

I teksten er der under nogle af afsnittene indsat tekstboks. Nogle af dem indeholder uddrag fra kommuneplanstrategien, mens andre fortæller, hvor der kan hentes mere viden om politikker, planer, strategier m.v.

Sidst i handlingsplanen er der en række bilag, som indeholder uddybende information om de rammer, kommuneplanstrategien og planloven har lagt for handlingsplanen. Desuden en samlet oversigt over, hvor du kan finde mere viden plus en ordforklaring.

De ord, der er markeret med \*, er ord, du kan finde en forklaring på i ordforklaringen.

## Fokusområder

Agenda 21 dækker meget bredt, og næsten alt kan komme ind under denne overskrift. Derfor har det også været nødvendigt at prioritere indsatsen i denne plan og lade nogle områder veje tungere end andre. I udvælgelsen er der lagt vægt på områdernes miljømæssige betydning, hvor tværgående de er administrativt og fagligt, og hvor de ikke allerede er eksponeret og i fuld gang.

Prioriteringen er endt op med en vægtning af områderne energi- og resourceforbrug, bæredygtigt byggeri, natur, sundhed, forankring og kommunikation. Indenfor hvert område er der lavet en yderligere prioritering, så hvert år har et eller to områder i fokus:

- 2008: CO<sub>2</sub> og klima samt vurdering af politiske sager med hensyn til sundhed og bæredygtighed
- 2009: CO<sub>2</sub> og klima samt bæredygtigt byggeri
- 2010: indkøb og økologiske fødevarer
- 2011: kemi i hverdagen og affald

Borgergrupperne Agenda 21 Rådet og Agenda 21 Borgergruppen har desuden hver deres side, hvor de præsenterer de aktiviteter, de vil sætte i gang de kommende fire år.



# FOKUSOMRÅDE: **Energiforbrug**



AT REDUCERE FORBRUGET  
AF FOSSILE BRÆNDSTOFFER  
OG FINDE ALTERNATIVE  
ENERGIKILDER ER MÅSKE  
EN AF DE STØRSTE  
GLOBALE UDFORDRINGER  
I HISTORIEN

Klimaforandringer og CO<sub>2</sub>-udslip er begreber, der bruges flittigt i medierne i øjeblikket, og som er sat på den politiske dagsorden overalt i verden. Den store bevågenhed er kommet i kølvandet på de rapporter, FN's klimapanel har udgivet de sidste år. Disse rapporter giver grund til at tro, at de klimaforandringer, vi oplever i øjeblikket, skyldes en ophedning af atmosfæren på grund af en menneskeskabt CO<sub>2</sub>-udledning. Desuden viser rapporterne, at forandrin-

gerne bliver værre fremover, hvis udledningen ikke bliver væsentligt reduceret.

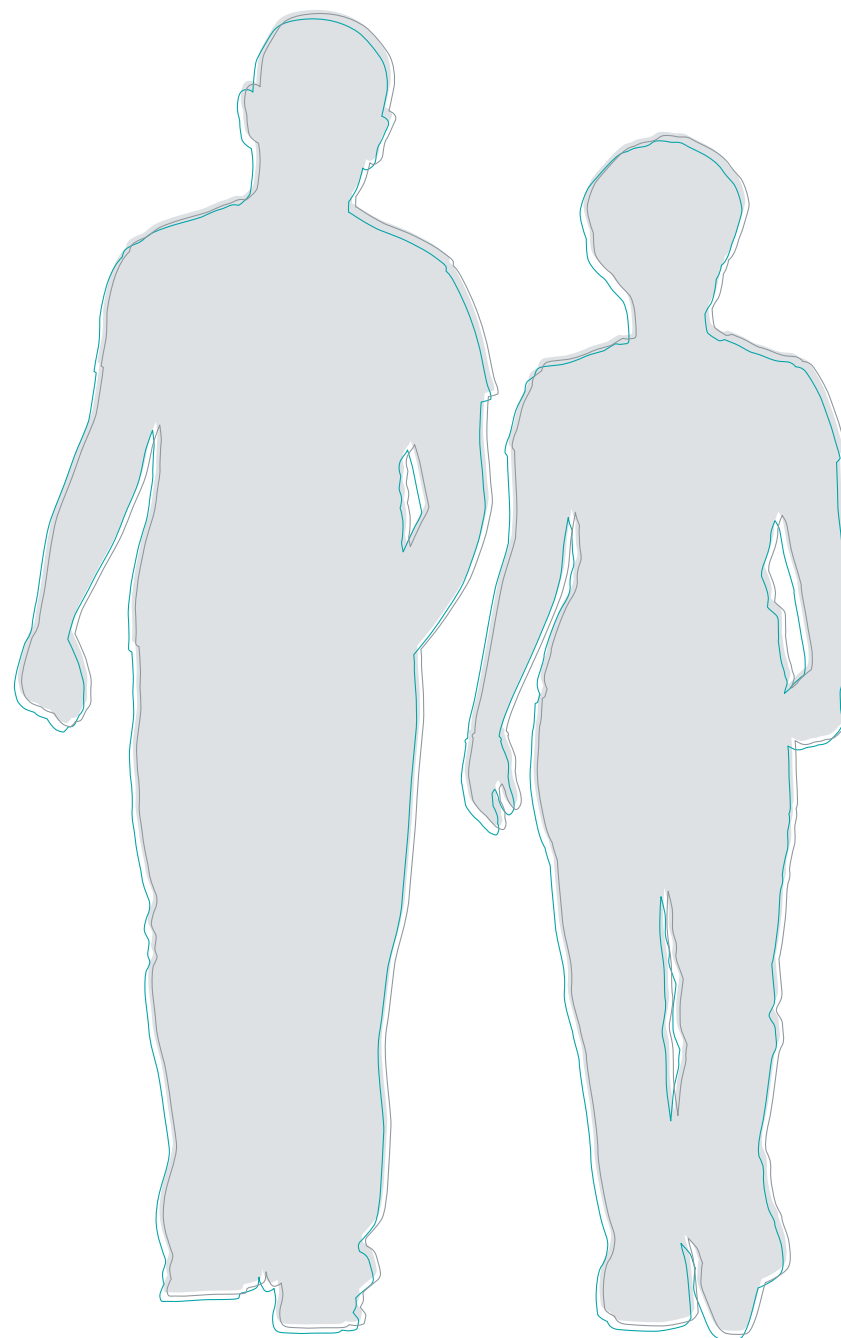
CO<sub>2</sub>-udslippet stammer først og fremmest fra forbrænding af olie og andre fossile brændstoffer, der er vores vigtigste energikilder i dag. At reducere forbruget af fossile brændstoffer og finde alternative energikilder er måske en af de største globale udfordringer i historien og kræver, der tages fat på opgaven på alle niveauer. Internationalt, nationalt og lokalt.

---

#### **Derfor vil Byrådet:**

- *prioritere arbejdet med en løbende miljøreduktion i kommunen, ikke kun i forhold til klimadiskussioner og en reduktion af CO<sub>2</sub> udslip, men generelt i forhold til ressourceforbrug. Der fokuseres på, hvordan hele Næstved Kommune kan reducere miljøbelastningen og ressourceforbruget på transport, el, vand, varme, affald m.v.*
- *arbejde med indikatorer for miljøforbrug og bæredygtighed, blandt andet grønne regnskaber, både for kommunen som virksomhed og for kommunen som geografisk område.*

*Kommuneplanstrategien*





## ENERGIFORBRUG I BYGNINGER

En stor del af vores energiforbrug anvendes i bygningerne. Først og fremmest til belysning, opvarmning og ventilation. Det kan derfor betale sig at se på, hvordan vi kan nedsætte dette forbrug gennem tekniske og adfærdsmæssige ændringer.

### Her er vi

Opvarmningsformen i Næstved er meget forskellig på

land og i by. I de større byer er der tilslutningspligt til naturgas eller fjernvarme. I flere tilfælde har kommunen dog valgt at dispensere, når nybyggere har ansøgt om at etablere jordvarme\* i stedet for. På landet har de fleste boliger olie-, pille- eller brændefyr og andre former for individuel opvarmning. Siden 1987 er der arbejdet systematisk med at nedsætte energiforbruget i de kommunale ejendomme. Blandt andet ved årligt at

bruge 2 millioner kroner på energibesparende foranstaltninger, og ved at udføre energistyring på mange af bygningerne. I kommunens årlige grønne regnskab\* kan man følge med i, hvordan det går med forbruget.

### Det vil vi

→ Udarbejde en klimapolitik der sætter rammerne for kommunens indsats, fastsætter specifikke mål og samler alle tiltag på energiområdet.

- Leve op til den »kurveknækkeraftale« der er indgået med Elsparefonden, hvor kommunen forpligter sig til at spare 2,5 procent på el-forbruget i 2008 og 2009.
- Se på de centrale og decentrale indkøb af elforbrugende apparater og på valget af diverse tekniske løsninger.
- Gennem et grønt regnskab for kommunen, at synliggøre udviklingen i energiforbruget og finde

de områder, der bedst kan sættes ind. Regnskabet vil få høj prioritet. Kommunen har desuden et ønske om på sigt, at lave et geografisk grønt regnskab, der kan vise forbruget i hele kommunen. Det forudsætter et samarbejde med for eksempel boligselskaber og virksomheder.



## TRANSPORT

Bilkørsel bidrager i høj grad til CO<sub>2</sub> udslippet og skaber samtidig luft- og støjforurening. Næstved Kommune vil derfor gerne nedbringe bilkørslen ved at få flere til at cykle.

For mange er bilen imidlertid vigtig for at få hverdagen til at hænge sammen. Mange arbejder i København, og i landområderne er der langt til indkøb, institutioner, skoler og fritidsaktiviteter. Kun fra Næstved og Glumsø kører der fjerntog, og på landet er der langt mellem busserne. Bilkørsel er derfor vigtig for mange i Næstved.

Selve Næstved by er desuden en travl handelsby med et stort opland. Mange kommer til byen i bil, fordi de skal handle stort ind, og samtidig er indkøbscentrene svære at komme til og fra med offentlig transport.

Det er derfor først og fremmest realistisk at få bilen skiftet ud med cykel på de korte ture. Ifølge statistikken udgør cykelture under 5 kilometer hovedparten af alle cykelture, samtidig med at der cycles fire ture for hver seks bilture. Ture under 5 kilometer vil derfor være dem, Næstved Kommune først og fremmest vil arbejde for at flytte fra bil til cykel.

### Her er vi

Der blev i 2006 lavet en cyklisthandlingsplan for Næstved Kommune. Den indeholder en analyse af forholdene for cyklister, herunder barriererne for at få flere til at cykle og forslag til, hvordan de kan overvindes. Nogle er gennemført, men langt fra alle.

### Det vil vi

→ Revidere cyklistplanen, så den omfatter hele den nye kommune og indeholder tiltag, der skal gøre det

mere attraktivt at cykle i såvel by som på land.

- Samarbejde med virksomheder om ordninger, der gør det nemt at bruge cyklen til og fra arbejde.
- Forbedre parkeringsforholdene for cykler ved stationerne, og gennemføre kampagner om det sunde i at tage cyklen i stedet for at tage bilen.
- Opfordre kommunens medarbejdere til at bruge tjenestecykler i stedet for tjenestebiler på de korte ture.



FOKUSOMRÅDE: **Ressourceforbrug**



VORES FORBRUG HAR  
BETYDNING FOR MILJØET  
OG DERMED FOR NATUREN  
OG VORES SUNDHED

I Danmark har vi en høj levestandard og et stort forbrug af ressourcer. Meget af vores forbrug har betydning for miljøet og dermed for naturen og vores sundhed. Påvirkningen sker gennem hele produktionen fra råstofferne indvindes til produktet ender som affald i en eller anden form og kan blandt andet medføre en øget koncentration af kemikalier i luft og vand, fældning af regnskove og brug af metaller, der ikke genskabes.

## INDKØB

Når vi køber en vare, er vi af gode grunde først og fremmest interesseret i funktionaliteten og kvaliteten. Men ofte er det muligt også at tage hensyn til naturen og miljøet. Men vi skal vænne os til at gøre det – og samtidig opbygge den nødvendige viden. Det er en opgave, som Næstved Kommune tager på sig, så indkøbene i endnu højere grad kan blive miljøvenlige.

### Her er vi

Indkøbskontoret laver udbud på en lang række produkter som for eksempel hvidevarer, elektronik og inventar. Er der indgået en aftale for et produkt, skal den følges af såvel centrale som decentrale enheder. Hvor der ikke er lavet aftaler, vælger enhederne selv hvilke produkter, de vil købe. Indkøbskontoret har det mål, at der med tiden er fælles aftaler for alle varegrupper, fordi det sparer kommunen penge.

Miljø vægtes ikke med en bestemt procentdel, når der laves udbud, da der er et ønske om at kunne variere dets vægtning fra produkt til produkt. Kommunen er forpligtet til at købe energieffektive produkter gennem sit medlemskab af Elsparefondens A-klub og gennem Transport- og Energiministeriets aftale med Kommunernes Landsforening.

### Det vil vi

- Vægte miljøparametrene tungere i indkøbsaftalerne. Først og fremmest ved at sikre, at det løbende bliver drøftet, hvilke og med hvilken vægt kriterierne skal opstilles.
- Arbejde for at nedsætte emballageforbruget. Både af hensyn til mængden af affald og af hensyn til ressourceforbruget. Et af de første områder bliver afskaffelse af kildevand på flaske til møderne i kommunen. Kildevandet bliver

ofte transporteret over lange afstande, selve flasken øger affaldsmængden, og vandet er ofte af en dårligere kvalitet end vandværksvandet.

- Indgå dialog med de der køber ind i institutioner, plejehjem m.v. om miljørigtige indkøb.

## ØKOLOGI

Økologisk landbrugsproduktion belaster ikke miljøet, som konventionel dyrkning gør det. Energiforbruget er væsentligt lavere, og der bruges ikke sprøjtemidler og industriel gødning. Det er til gavn for miljøet og giver en mere righoldig natur.

### Her er vi

Næstved Kommune har ikke en målsætning om, hvor stor en del af fødevarerne i centralkøkkenet, kantinerne og på skoler og institutioner der skal være økologiske. I 2004

**Næstved Kommune vil gerne være med at nedsætte belastningen fra de produkter, der indkøbes ind.**

### Derfor vil Byrådet:

- sætte fokus på bæredygtighed, for eksempel ressourceforbrug, sundhed og økologi ved alle kommunale og kommunalt støttede arrangementer.
- tænke bæredygtigt ved valg af materialer i alle situationer fra byggeri over kost til rengøringsartikler m.v. Udgangspunktet kan være livscyklusanalyser kombineret med krav til funktionalitet og det visuelle indtryk.

*Kommuneplanstrategien*

vedtog den tidligere Næstved Kommune en kostpolitik for skoler og institutioner med anbefaling om at anvende økologiske fødevarer. Der er dog ingen opgørelse over, hvor stor andelen af økologiske varer er de enkelte steder.

Nogle af kommunens Bo-Naboskaber er beskyttede arbejdspladser, som samtidig dyrker økologisk landbrug og/eller gartneri. Det gælder for eksempel Rohavegaard, Revacentret og den selv-ejende institution Marjatta. De kan tjene som demonstrationsprojekter og være til inspiration for andre.

#### **Det vil vi**

- Iværksætte pilotprojekter på skoler og institutioner om brug af økologiske varer.
- Oprette et pilotprojekt omkring en »Grøn mødelinje«, hvor mindst 80 procent af forplejningen er økologisk.

- Arbejde på at få økologiske varer til at være en del af mad- og måltidspolitikken på børne- og ungeområdet.
- Se på muligheden for at knytte krav om økologi til nogle af kommunens forpagtningsaftaler på jord.
- Påvirke det centrale udbud af mødeforplejning, kantine-mad og mad til de ældre i en økologisk retning.

### **AFFALD**

Affaldsområdet dækker både affald fra private husholdninger og fra erhverv. Generelt har der de senere år som følge af opsvinget været en stigning i affaldsmængden. Det gælder i Næstved som på landsplan.

#### **Her er vi**

Erhvervsområdet er generelt et meget reguleret område, hvor kommunen primært optræder som myndighed.

Der er dog tidligere holdt informationskampagner for brancher og erhvervsfora.

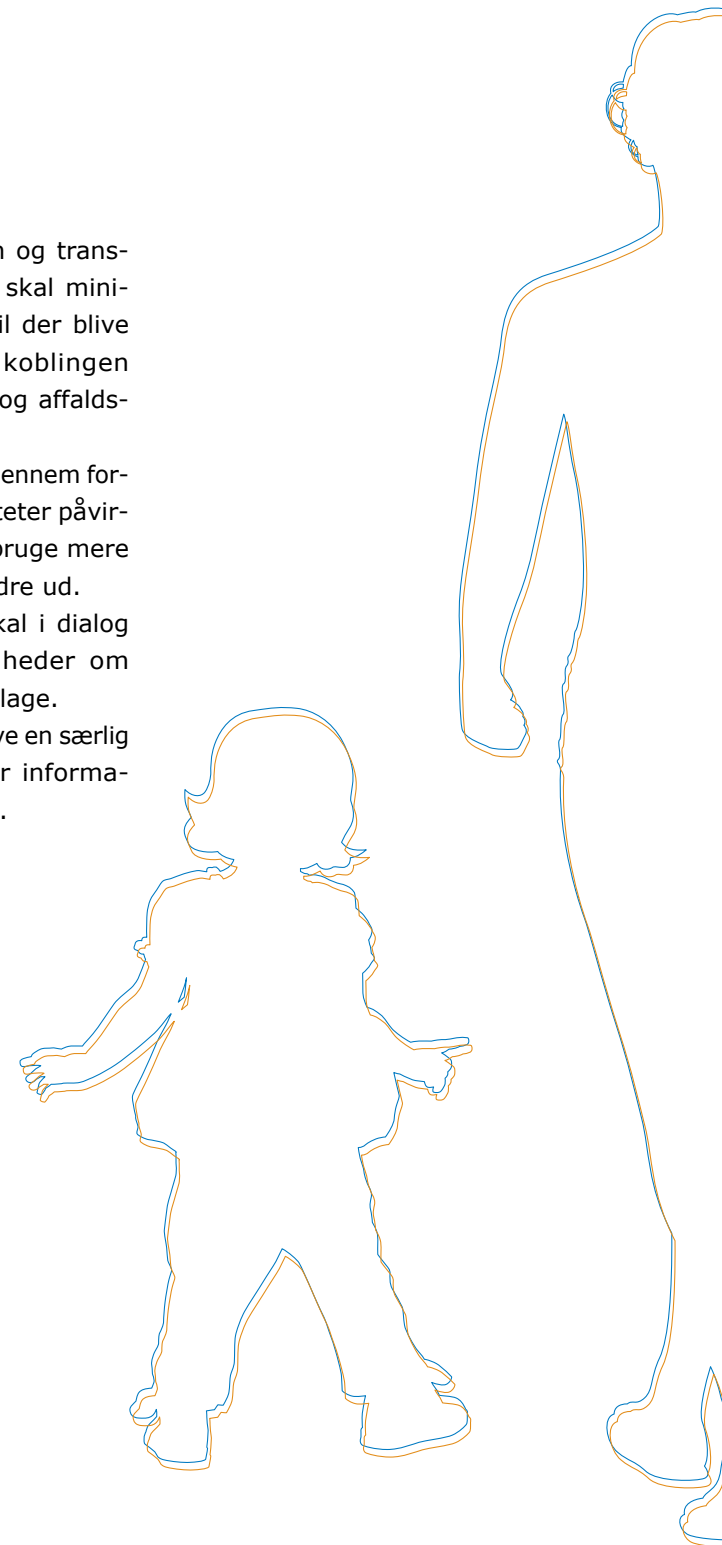
Affaldet fra husholdningerne reguleres af de kommunale affaldsplaner, hvis rammer er udstukket af EU-lovgivningen og den nationale affaldsplan. Den nuværende affaldsplan skal erstattes af en ny for 2010 og frem, men kommunerne får formentligt dispensation til at udskyde arbejdet. Frem til da vil området være reguleret af de gamle kommuners affaldsplaner, som er meget forskellige med hensyn til afhentning og sortering af affaldet.

Når der indgås kontrakter med affaldstransportører om afhentning af affald, kan der i kontrakterne stilles krav til for eksempel ruteplanlægning, køretøjernes udledning af emissioner, opdeling i fraktioner m.v. Dette vil kommunen fortsat gøre ved genforhandling af aftaler.

#### **Det vil vi**

Affaldsdannelsen og transporten af affald skal minimeres. Derfor vil der blive arbejdet med koblingen mellem forbrug og affaldsdannelse:

- Borgene skal gennem forskellige aktiviteter påvirkes til at genbruge mere og smide mindre ud.
- Kommunen skal i dialog med virksomheder om brug af emballage.
- Børnene vil blive en særlig målgruppe for information om affald.







FOKUSOMRÅDE: **Bæredygtigt byggeri**



I DANMARK UDGØR  
ENERGIFORBRUGET I  
BYGNINGERNE CA. 40  
PROCENT AF DET SAMLEDE  
ENERGIFORBRUG

Bæredygtigt byggeri handler blandt andet om at tage hensyn til naturen og miljøet, at skabe et godt indeklima og etablere gode og sikre udearealer for de der bor i bygningerne.

I Danmark udgør energiforbruget i bygningerne ca. 40 procent af det samlede energiforbrug, så der er meget at hente, hvis vi kan nedbringe det bare en smule. Da forbruget i en bygnings levetid typisk er fordelt mellem 80 procent i driftsfasen og 20 procent i anlægsfasen,

vil der være meget at hente ved at se på førstnævnte. I anlægsfasen går energien blandt andet til produktion af materialer og brug af maskiner, mens den i driftsfasen primært går til opvarmning, belysning og ventilation.

De materialer der bruges har stor betydning for indeklimaet i bygningerne, for miljøbelastningen ved produktionen og afskaffelsen af materialerne. Der er de senere år kommet flere miljøvenlige materialer til, men det er fortsat mest i

eksperimenterende byggeri og i Svanemærket byggeri\* de anvendes. Også her er begrundelsen ofte, at de miljøvenlige materialer er lidt dyrere end de traditionelle – og derfor ofte spares væk. Samtidig mangler mange kendskab til de mere bæredygtige materialer.

#### **Her er vi**

Der er allerede bygget flere huse med bæredygtige elementer i Næstved Kommune. For eksempel passivhusene\* i Rønnebæks Have, lavenergi-husene »Skovburren«, hvor

der også er solvarmeanlæg, og Naturskolen i Svenstrup, hvor der blandt andet er brugt bæredygtige materialer.

I 2004 udarbejdede Næstved Kommune retningslinjer for »Bæredygtige bygge- og anlægsprojekter i Næstved Kommune«. Det indeholder en række krav til det kommunale byggeri samt en række anbefalinger og ideer til, hvordan byggeriet kan blive mere bæredygtigt. Siden er Planloven blevet revideret, så den nu giver kommunerne mulighed for at stille krav til byggeriet ved salg af grunde. Bygningsreglementet er ligeledes strammet op, blandt andet omkring krav til energiforbrug i nybyggeri. Retningslinjerne i »Bæredygtige bygge- og anlægsprojekter i Næstved Kommune« skal derfor revideres, så det afspejler de nye krav og muligheder plus visionerne i kommuneplanstrategien.

#### **Det vil vi**

- Revidere kataloget »Bæredygtige bygge- og anlægsprojekter«, så det lever op til de nye lovgivningsmæssige krav og indeholder ny inspiration til hvordan man kan bygge bæredygtigt.
- Forsøge at bruge muligheden i den nye planlov til at stille krav til byggeriet på grunde kommunen sælger. For eksempel ved at udlægge et helt område til lavenergi-byggeri.
- Lave en informationsindsats over for private bygherrer og håndværkere om muligheden for at bygge bæredygtigt.

---

#### **Derfor vil Byrådet have fokus på:**

- at Næstved Kommune vil tænke bæredygtigt ved valg af materialer i alle situationer, fra byggeri over kost til rengøringsartikler m.v. Udgangspunktet kan være livscyklusanalyser kombineret med krav til funktionalitet og det visuelle indtryk.
- at tilrettelægge alle byggeprojekter ud fra en totaløkonomisk og helhedsorienteret vurdering, der inddrager både anlægs- og implementerings-siden og driftssiden. Således kan øgede investeringer i startfasen ofte sænke udgiften i driftsfasen og minimere utilsigtede sideeffekter.

Kommuneplanstrategien

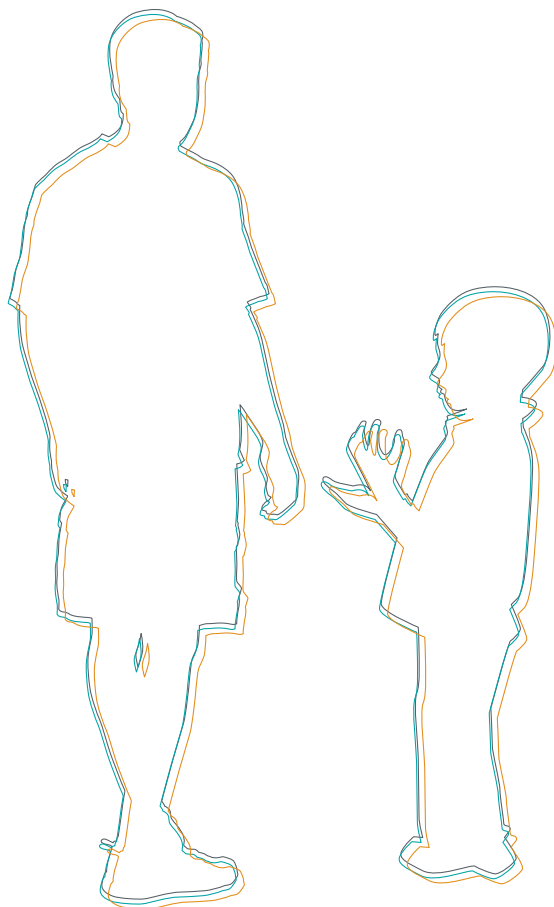


## FOKUSOMRÅDE: **Natur**



NATUREN GIVER GROBUND FOR FRILUFTSLIV OG GODE NATUROPLEVELSER OG KAN BRUGES SOM OPLEVELSES-, LÆRINGS-, MOTIONS- OG REKREATIONSSTED.

Næstved er en kommune beriget med store naturområder. Områder, vi er afhængige af, som vi bruger, og som vi præger. Naturen giver grobund for friluftsliv og gode naturoplevelser og kan bruges som oplevelses-, lærings- og motionssted. Den viser samtidig vigtige træk af vores kulturhistorie, præget og formet af vores aktiviteter gennem tiden, og den forsyner os med ressourcer som for eksempel drikkevand, træ, madvarer og meget andet.



### **Her er vi**

Der er udpeget 6 Natura 2000 områder, der er områder af særlig national eller international interesse. Men vi vil gerne have mere. Derfor har kommunen indgået en aftale med staten om, at forære de 210 hektar jord, der ligger rundt om byen, mod at staten tilplanter den. Af samme grund blev der i 2004 udarbejdet en »Grøn Plan«, der beskriver, hvordan kommunen vil skabe mere natur.

Mange af disse opgaver varetages allerede og der sættes derfor ikke så mange mål på naturområdet i denne handlingsplan. Fokus vil i stedet være rettet mod at bakke op om eksisterende projekter og på at bidrage til borgerinddragelsen.

### **Det vil vi**

- Bakke op om »Ren strand«  
\* arrangementet
- Støtte op omkring projekter i forbindelse med Grøn Plan, herunder skovrejsning
- Nedsætte det kommunale og private pesticidforbrug.

---

### **Vi er alle brugere af naturen med et ansvar for, at udviklingen sker på et bæredygtigt grundlag. Derfor ønsker byrådet at:**

- kommunen vil arbejde med biologisk mangfoldighed som et særligt fokusområde, der inddrages i arbejdet med Grøn Plan og arbejdet indenfor natur- og vandområdet.
- betragte naturen som et af kommunens helt store udviklingspotentialer. Byrådet vil derfor ikke bare bevare og beskytte den natur, vi allerede er beriget med. Der skal også skabes mere natur. Og natur skal integreres på tværs af strategiens temaer.
- aktiviteter og planlægning på naturområdet skal spille godt sammen.
- borgernes muligheder for engagement i naturforvaltningen skal styrkes, og borgernes ideer skal inddrages i kommunens aktiviteter.

Kommuneplanstrategien



FOKUSOMRÅDE: **Sundhed**



Sundhedsområdet varetages først og fremmest af Sundhedsforvaltningen, men da sundhed defineres så bredt, som det gør i Næstved Kommune, er det på mange områder oplagt at lave tværfaglige projekter. For eksempel omkring kemien i dagligvarer og brug af naturen som motionsrum.

#### **Her er vi**

Der er lavet en kostpolitik for børn og unge, og med udgangspunkt i en sundhedsprofil af borgerne i kom-

munen er der lavet en sundhedspolitik. Det store projekt KRAM (Kost, Alkohol, Motion og Rygning) løber deuden af stablen i 2008.

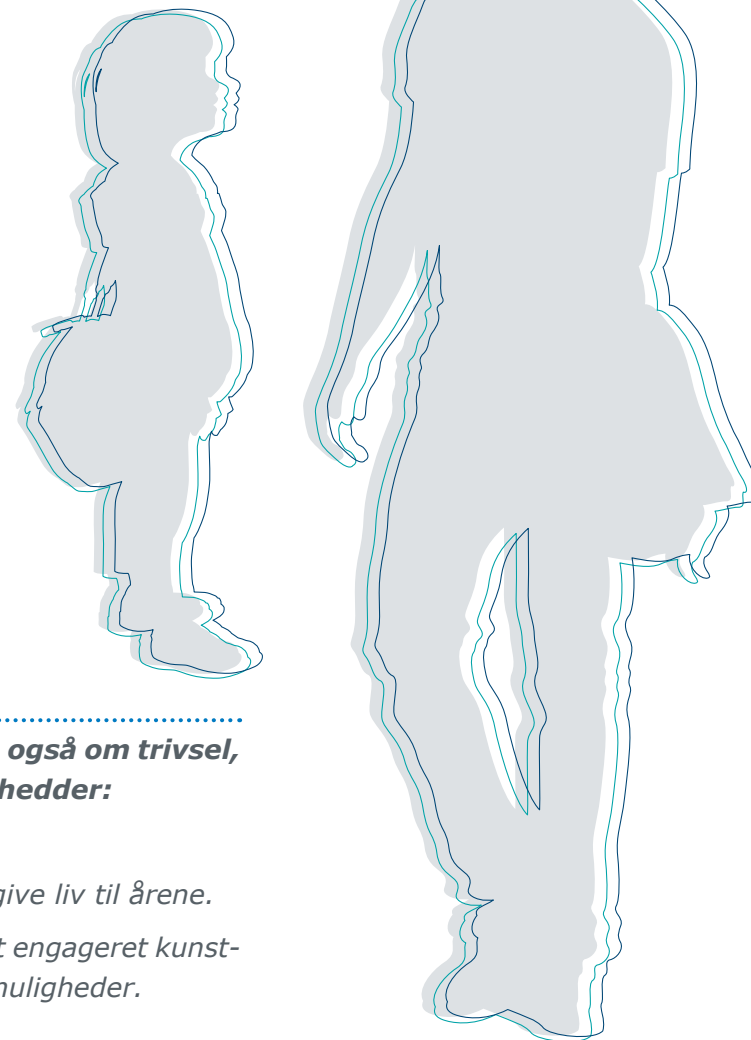
#### **Det vil vi**

- Implementere mad- og måltidspolitikken på alle skoler og institutioner
- Udbrede viden om kemien omkring os og opfordre til en mere kemifri hverdag
- Feje for egen dør ved at vælge miljømærkede produkter i forvaltninger og institutioner.

---

**Sundhedsbegrebet skal forstås bredt og handler ikke kun om fravær af sygdom, men også om trivsel, om fysisk, psykisk og socialt velvære. Det afspejler sig i byrådets vision, hvor det hedder:**

- byrådet har særligt fokus på sundhed. Og det gælder sundhed for både krop og sjæl.
- indsatsen på sundhedsområdet sigter ikke alene på at lægge år til livet, men også på at give liv til årene.
- i Næstved udvides sundhedsbegrebet til også at omfatte livskvalitet for den enkelte, hvor et engageret kunst- og kulturliv bidrager til fællesoplevelser og en styrkelse af borgernes identitet og handlemuligheder.
- børn skal sikres sunde rammer og stimuleres til at træffe sunde valg i hverdagen.
- der foretages vurderinger af bæredygtighed, således at de langsigtede påvirkninger og effekter på henholdsvis miljø og folkesundhed er klarlagt, inden planer vedtages.



*Kommuneplanstrategien*



# FOKUSOMRÅDE: Forankring



SOM KOMMUNE HAR  
VI ET ANSVAR FOR AT  
GÅ FORAN VED AT FEJE  
FOR EGEN DØR, VED AT  
INSPIRERE OG ANVISE  
HANDLEMULIGHEDER

Når vi som kommune vil bevæge os i en mere bæredygtig retning er der behov for, at vi alle i et eller andet omfang ændrer på vores livsstil og daglige rutiner. Det gælder borgere og virksomheder som organisationer og offentlige institutioner.

Som kommune har vi et ansvar for at gå foran ved at fejle for egen dør\*, ved at inspirere, anvise handlemuligheder og ikke mindst give det mening at tænke bæredygtigt.

En forudsætning for at vi som organisation eller individ begynder at handle anderledes end vi plejer er, at vi kan se det uhensigtsmæssige i vores handlinger. En anden forudsætning er, at vi kan se et alternativ og en tredje at det giver mening.

At tilvejebringe viden, at formidle den og at anvise handlemuligheder, er derfor

en vigtig opgave i en forandrings- og forankringsproces, der kan bevæge os i en mere bæredygtig retning. Deling af viden og samarbejde på tværs af kommunale og private virksomheder, borgerfora, lokale projektgrupper og foreninger er i den sammenhæng vigtig for, at processen forankres bredt.

En målgruppe det kan betale sig at have særligt fokus på, er børnene og de unge, da vi kan komme langt ved at give dem nogle gode vaner med fra start og give dem en viden, der gør dem i stand til senere i livet at tage nogle bevidste valg.

#### **Her er vi**

Kommunen er med i et Jordens Dag\* netværk, som cirka 15 skoler og 20 institutioner og SFO'er er aktive i. Gennem netværket holdes årlige temadage, hvor pædagogerne får inspiration til at

lave aktiviteter med et bæredygtigt aspekt. For yderligere at fremme institutionernes grønne profil, er det politisk vedtaget, at der skal etableres et grønt netværk for alle daginstitutioner. Fire skoler har »Grønt flag«\*. Det er Margrethe Skolen, Rønnbæk Skole, Glumsø Skole og Tybjerg Skole.

Tre naturvejledere er ansat til at lave ture og aktiviteter med skoler, institutioner og borgere.

Der blev i 2007 nedsat en Agenda 21 Borgergruppe og et Agenda 21 Råd, som igangsætter projekter med et bæredygtigt perspektiv i lokalområderne, og som er sparringspartner for kommunen omkring for eksempel lokalplaner.

Der er ved at blive udviklet værktøjer til at vurdere konsekvenserne for sundheden og bæredygtigheden\* af po-

litiske sager. Værktøjet skal bruges til at sikre, at der ved relevante udvalgsstillinger er taget stilling til, hvilken betydning en given beslutning vil have for sundheden, miljøet og naturen.

#### **Det vil vi**

Opdyrke, dele og bruge viden på tværs af forvaltninger, institutioner og private virksomheder.

- Skoler og institutioner skal opmuntres til at anvende certificeringsordninger som for eksempel Grøn Flag, Grøn skole og Grønne spirer\*.
- Netværk som for eksempel »Jordens Dag netværk« og »Grønt Netværk for institutioner« skal understøttes.
- Lave inspirations- og informationsmøder for lærere og pædagoger og administrativt ansatte i kommunen omkring miljø og natur, kemi og sundhed.

→ Hjælpe andre til at formidle viden om bæredygtighed. En vigtig gruppe i denne sammenhæng er lærere og pædagoger, borgergrupper og andre formidlere, der har stor indflydelse på børnenes og de unges viden og vaner.

→ Opsamle faktuel viden og videreformidle den på en letforståelig måde til borgerne og de ansatte i kommunen.

→ Der vil blive igangsat »fej for egen dør« aktiviteter, hvor kommunens ansatte bliver mere opmærksomme på deres daglige adfærd. I den sammenhæng nedsættes en gruppe på tværs af forvaltningerne, der kan igangsætte aktiviteterne.

---

### **Derfor ønsker byrådet at:**

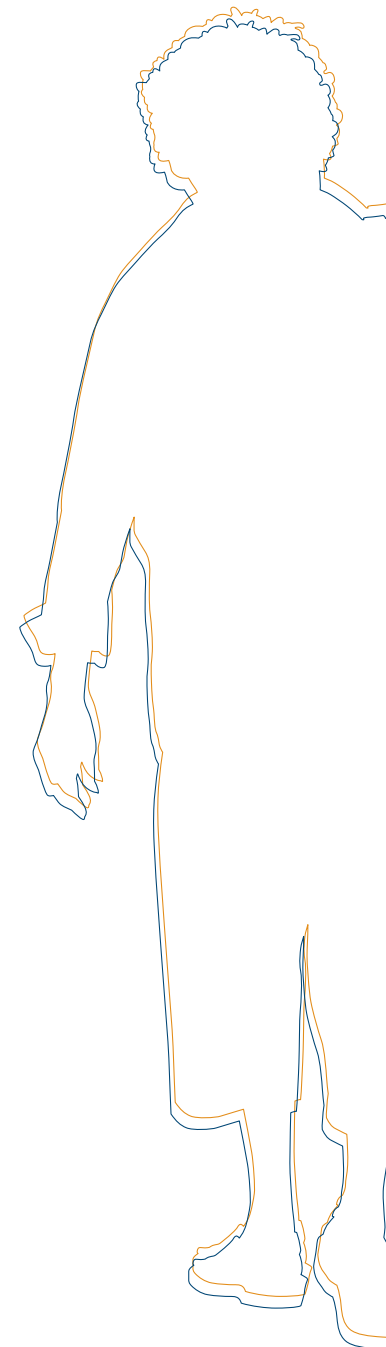
- arbejde på en varig opmærksomhed og handling i forhold til bæredygtighed. Det er derfor nødvendigt at tankegangen forankres hos borgere, politikere og i kommunen som virksomhed.
- arbejde med at inspirere og anvise handlingsmuligheder for borgere, foreninger, virksomheder, politikere og medarbejdere.
- støtte Agenda 21 Rådet, Agenda 21 Borgergruppen og lokale projektgrupper i at formidle det arbejde de udfører.

### **Og endvidere:**

Næstved Kommune vil fremme den bæredygtige udvikling ved at finde lokale løsninger på de globale udfordringer og ved at sætte fokus på den forskel, den enkeltes handlinger gør. Det vil kommunen gøre ved at skabe øget nærhed mellem borgerne og kommunen, så den enkelte borgere og det enkelte lokalområde får de bedste muligheder for at handle.

- næstved Kommune vil aktivt bruge Agenda 21 Rådet og Agenda 21 Borgergruppen i alle de sammenhænge, hvor det kan være relevant.
- etablere samarbejde og dialog på tværs af kommunens formelle og uformelle borgergrupper (natur, vand, landdistrikter m. m.), så bæredygtighed bliver et naturligt element i det arbejde, der udføres.
- byrådet vil støtte lokale projektgrupper, som arbejder med bæredygtighed.
- udvikle samarbejds muligheder og projekter med erhverv, foreninger, boligselskaber og andre relevante målgrupper.
- vurdere om kommunen skal indgå i netværk til fremme af arbejdet med bæredygtighed, eksempelvis skal det vurderes, om der er muligheder for at indgå i Dogme samarbejdet.
- opfordre institutioner og forvaltninger til at anvende certificeringer, politikker, ordninger m.v. der tilskynder til sunde og bæredygtige valg.
- sætte fokus på bæredygtighed for eksempel ressourceforbrug, sundhed og økologi ved alle kommunale og kommunalt støttede arrangementer.

Kommuneplanstrategien







FOKUSOMRÅDE: **Kommunikation**



DET ER VIGTIGT AT  
FORTÆLLE DE GODE  
HISTORIER

Kommunikation kan have mange udtryksformer, mange målgrupper og mange formål. Målgrupperne kan i denne sammenhæng groft deles op i to - en intern og en ekstern, der igen kan deles op i undergrupper. Den interne kan for eksempel deles op i medarbejdere, ledere og politikere og den eksterne i virksomheder, pressen, borgere og foreninger. Formålene kan ligeledes være mange. Det kan være at informere, at provokere, at vække interesse og meget andet. Målgruppe og formål bestemmer tilsammen kommunikationsmidlet, indholdet og formen.

Mange miljøspørgsmål virker meget abstrakte på folk der ikke arbejder med dem til dagligt. En vigtig opgave er derfor at formidle dem på en let og forståelig måde. Det kan være skriftligt eller mundtligt, gennem en oplevelse eller en aktivitet eller noget helt andet. Kun fantasien sætter grænser.

Et andet vigtigt område er at fortælle de gode historier, så det hurtigt spredes, at det at gøre en forskel ikke behøver være besværligt eller surt.

Et tredje er at gøre informationen tilgængelig så mange steder som muligt, på så mange måder som muligt. For vi henter og modtager information meget forskelligt blandt andet afhængig af vores uddannelsesniveau, vores arbejde, vores fritid og vores omgangskreds.

Kommunikation i Agenda 21 sammenhæng handler med andre ord om at bruge en bred vifte af virkemidler og hele tiden at tænke i kommunikative baner.

#### **Her er vi**

Der laves kampagner og arrangementer der er rettet mod borgerne. Før og efter skrives pressemeddelelser og pressen inviteres for at gøre opmærksom på aktiviteten

og budskabet. I lokalpressen har der jævnligt været klummer med gode råd til en bæredygtig livsstil.

Årligt er der lavet en status over aktiviteterne i Agenda 21 sammenhæng.

De politiske udvalg orienteres løbende om projekterne og på hjemmesiden er der information om Agenda 21 i Næstved Kommune

#### **Det vil vi**

- Annoncere arrangementer, udstillinger m.v. i lokalpressen, få skrevet så mange artikler som muligt og skrive klummer i det omfang, det er muligt.
- Bruge kommunens hjemmeside meget aktivt.
- Lave årlige statusredogørelser.
- Være hvor der i forvejen er aktiviteter og hvor folk mødes.





FOKUSOMRÅDE: **Agenda 21 Rådet og  
Agenda 21 Borgergruppen**



### **Agenda 21 Rådet**

Agenda 21 Rådet består af repræsentanter fra en bred vifte af foreninger og organisationer i Næstved Kommune. I Rådet sidder desuden fire politikere, der er udpeget af byrådet. Rådet giver tilskud til foreninger og organisationer, der vil igangsætte aktiviteter med et bæredygtigt perspektiv. Det sætter selv projekter i

gang og fungerer som inspirationskilde for de foreninger og organisationer de repræsenterer. Til aktiviteterne får rådet 30.000 kr. årligt af byrådet.

### **Agenda 21 Borgergruppen**

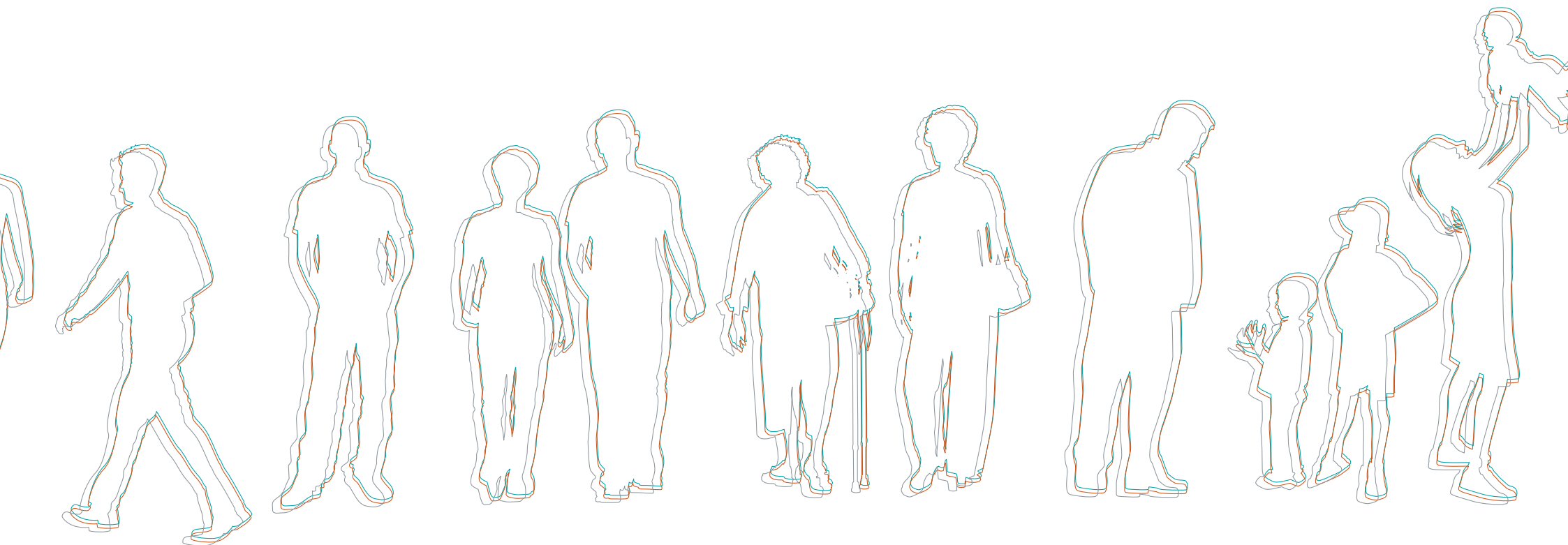
Agenda 21 Borgergruppen består af borgere, der repræsenterer sig selv og som har lyst til at være med til at fremme den bæredygtige udvikling i Næstved Kommune. Gruppen får årligt 50.000 kr. af byrådet til at igangsætte projekter og støtte borgere, der har en ide til et projekt.

### **Agenda 21 Råd og Borgergruppe**

Både Rådet og Borgergruppen bruger deres brede sammensætning til at fremme samarbejdet i lokalsamfundet mellem brancher, fagområder og forskellige befolkningsgrupper og til at skabe lokale løsninger, der øger livskvaliteten og folkesundheden og er til gavn for naturen og miljøet. De

er samtidig høringspart på planer og strategier. Både Rådet og Borgergruppen fungerer som selvstændige foreninger med egne vedtægter og egne budgetter.

Agenda 21 Rådet og Agenda 21 Borgergruppen har valgt at udarbejde deres egne handlingsplaner for de næste fire år. De præsenteres i det følgende.



## Agenda 21 **Borgergruppens handlingsplan**

Agenda 21 Borgergruppen vil arbejde for at skabe balance mellem natur, bosætning og erhverv, og for at fremme de små forandringer, der rykker ved de globale udfordringer. Borgergruppen vil arbejde for, at borgere, virksomheder og institutioner bliver mere bevidste om deres ressource-

forbrug og bliver bedre til at passe på naturen. Kendskabet til Agenda 21 skal øges ved dialog med aktørerne og gennem kampagner, således at resultaterne kan indgå i politiske planer og strategier til gavn for den bæredygtige udvikling i Næstved og omegn.

FORMÅL	MÅL	HANDLINGER
<b>Ressourcer</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Lokalt at bidrage til begrænsning af CO<sub>2</sub> udslippet.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Reduktion af strømforbruget fra elapparater m.m.</li> <li>Nedsætte den private bilkørsel.               <ul style="list-style-type: none"> <li>Udvide kendskabet til alternative energikilder i hjemmet, virksomheder og offentlige institutioner.</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Der støttes op om informationskampagner.</li> <li>Der støttes op om kampagner med temaer som for eksempel               <ul style="list-style-type: none"> <li>»Sluk motoren foran skolen«</li> <li>»Max tomgang 1. minut i byerne«.</li> </ul> </li> <li>Der afholdes et arrangement om grøn energi.</li> </ul>
<b>Natur og affald</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Mindske miljøbelastningen.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Få en renere natur i Næstved (vand, luft og natur generelt).</li> <li>Øge genanvendelsen via affaldssortering og kompostering.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Der støttes op omkring kampagner som               <ul style="list-style-type: none"> <li>»Ren Rabatmand« og</li> <li>Danmarks Naturfredningsforenings affaldsindsamling</li> <li>»Adopter et stykke natur«*.</li> </ul> </li> <li>Der iværksættes tiltag, der støtter op om kommunens vand- og naturplaner.</li> <li>Der støttes op om kampagner med temaer som for eksempel               <ul style="list-style-type: none"> <li>»Behold dit affald«</li> <li>»Lån en flishugger«</li> <li>»Tilskud til kompostbeholdere«.</li> </ul> </li> </ul>
<b>Inddragelse af borgere i beslutningsprocesserne</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>At der er flere kommunale beslutninger med et bæredygtigt perspektiv.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Være de bæredygtige borgeres vågne øje.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Borgergruppen vil:               <ul style="list-style-type: none"> <li>Indgå i dialog med borgerne, virksomheder og offentlige institutioner</li> <li>Kommentere politiske beslutninger der vurderes som ubæredygtige.</li> <li>Tage problemstillinger op i Agenda 21- sammenhænge</li> <li>Sende kommentarer til politiske udvalg og/eller byråd.</li> </ul> </li> </ul>
<b>Lokalsamfund, lokalproduktion landdistrikt</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Fremme inddragelsen af levende lokalsamfund.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Øge brugen af lokale produkter.</li> <li>Styrke kendskabet til de lokale producenter.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Holde torvedage m.m.</li> <li>Lave pjece over kommunens producenter i samarbejde med kommunen, Agenda 21 Rådet.</li> </ul>
<b>Agenda 21</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Udbrede kendskabet til Agenda 21-temaer, under det brede bæredygtighedsbegreb.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Oprette aktive Agenda 21-projektgrupper.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Holde to årlige offentlige temaaftener i samarbejde med Agenda 21 Rådet</li> <li>Invitere borgere, organisationer, foreninger og forvaltninger til samarbejde og drøftelse omkring relevante temaer.</li> </ul>

## Agenda 21 Rådets handlingsplan

Agenda 21 Rådet vil arbejde for en bedre udnyttelse af ressourcerne - især i forbindelse med byggeri og affaldssortering. Til inspiration for andre vil Rådet desuden synliggøre de bæredygtige løsninger og gode eksempler på grøn livsstil, der allerede findes i Næstved. Det vil også sætte gang i

aktiviteter, som gavner naturen og sundheden. En gang om året vil Rådet belønne en gruppe eller enkeltperson, der har taget et særligt initiativ, med Agenda 21-Prisen.

Agenda 21 Rådet har prioriteret følgende områder:

FORMÅL	MÅL	HANDLINGER
<b>Ressourcer</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• At fremme en bæredygtig affaldshåndtering.</li> <li>• At fremme det bæredygtige byggeri.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Arbejde for en effektiv affaldssortering i udvalgte boligkvarterer eller landsbyer.</li> <li>• Fremme valg af bæredygtige byggeløsninger.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lave en oplysningskampagne i et udvalgt område med lokale partnere.</li> <li>• Lave inspirationsmøder, events m.m. i foreninger og organisationer og blandt borgere.</li> </ul>
<b>Natur</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• At få flere borgere til at bruge stier og småveje i det åbne land både i fritiden og på vej til arbejde og skole.</li> <li>• At få flere til at bruge de rekreative områder i kommunen.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Udbrede kendskabet til stier og småveje i det åbne land, hvor man må færdes til fods og på cykel.</li> <li>• Etablere friarealer til særlige aktiviteter.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kortlægning af stier og småveje og brugen af dem i et lokalområde som pilotprojekt.</li> <li>• Formidling af stier og småveje for eksempel via folder eller kort.</li> <li>• Afdække behov og muligheder for at etablere områder for specielle aktiviteter.</li> </ul>
<b>Sundhed</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• At få flere til at bevæge sig på cykel og til fods i stedet for i bil.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Deltage i projekter, der for eksempel på et kort viser Næstved Kommune som et attraktivt natur/motionsområde,</li> <li>• Få flere børn og voksne til at cykle til skole, arbejde, stationen.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• I et pilotprojekt etablere trampestier, cykel- eller ridestier i et lokalområde, for eksempel omkring Snesere.</li> <li>• Holde to kampagner eventuelt med konkurrence og præmie.</li> </ul>
<b>Lokal produktion – lokalsamfund</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• At fremme borgere og turisters bæredygtige valg ud fra lokale eksempler.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Udgive et kort over de bæredygtige aktiviteter/tiltag, der er i Næstved Kommune, både en papirversion og en elektronisk version.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kortlægge, lave kort, formidle.</li> </ul>
<b>Bæredygtig hverdag</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• At udbrede kendskabet til de gode valg i hverdagen.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Formidle viden om de gode valg i hverdagen til borgere, skoler, foreninger med flere</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lave en Grøn Kuffert med eksempler på gode/dårlige valg.</li> <li>• Lave Grønne Kufferter til udlån eller udlevering.</li> </ul>

## Energiforbrug

### Målsætning: el- og varmeforbruget nedsættes

#### Mål: forbruget i de kommunale bygninger nedsættes

HANDLINGER	SUCCESKRITERIE	FORANKRET HOS	PERIODE
Energiregistrering indføres på alle kommunale ejendomme	Energiregistrering er indført senest 2009	Ejendom drift	2008-2009
Der udarbejdes et årligt grønt regnskab for de kommunale institutioner	Fra 2008 og frem er der årligt udarbejdet et grønt regnskab	Agenda 21 og herefter Ejd. drift	2008-2011
Med udgangspunkt i de grønne regnskaber afholdes årlige temamøder med kommunens bygningsansvarlige	Der er afholdt temamøde hvert år	Ejendom drift	2008-2011
Tiltag der gennem adfærdsændringer nedsætter el-forbruget	Tiltag er gennemført	Agenda 21	2009

#### Mål: Forbruget i de ikke-kommunale bygninger nedsættes

HANDLING	SUCCESKRITERIE	FORANKRET HOS	PERIODE
Der udarbejdes et geografisk grønt regnskab for kommunen	Regnskab er udarbejdet senest 2011	Agenda 21	2011
Ved genforhandling af halaftaler indgår energibesparelser som et parameter	I 70% af de genforhandlede aftaler er der en energispareaftale	Kultur- og Fritidsforvaltningen	2010-2011
Der arbejdes på at etablere et samarbejde med erhvervslivet om reduktion af energiforbrug	Samarbejde er indledt	Agenda 21	2009-2010

**Målsætning: Trafikkens CO<sup>2</sup> udslip nedsættes****Mål: Antallet af cykelture øges med 30%**

HANDLING	SUCCESKRITERIE	FORANKRET HOS	PERIODE
Cyklisthandlingsplanen opdateres så den omhandler hele Næstved Kommune	Opdatering er foretaget	Vej og Trafik	2008
Kampagnen »Vi cykler til arbejde« og evt. »Alle børn cykler« afholdes	Mindst 1 kampagne om året	Vej og Trafik / Agenda 21	2008-2011
Der samarbejdes med uddannelsessteder, private og kommunale virksomheder for at få flere til at cykle til skole/arbejde	20% flere cykler i 2011 i forhold til 2008	Agenda 21	2008-2009
Relevans af bycykler undersøges	Undersøgelse er foretaget og beslutning taget	Agenda 21	2009

**Mål: kommunens CO<sup>2</sup> udslip fra biltransport nedsættes**

HANDLING	SUCCESKRITERIE	FORANKRET HOS	PERIODE
Alle ansatte har adgang til en tjenestecykel i arbejdstiden.	Antaller af ture i tjenestebil under 5 km. er reduceret med 50% i 2011 i forhold til 2007	Agenda 21	2008-2011
Ved indkøb af kommunale køretøjer tages der hensyn til deres energiforbrug og brug af miljøvenlige drivmidler	Undersøgelse viser at hensyn er taget	Indkøbskontoret	2008-2011

**Målsætning: Tværgående tiltag iværksættes****Mål: der udarbejdes en samlet strategi for reduktion af CO<sup>2</sup> udslippet.**

HANDLING	SUCCESKRITERIE	FORANKRET HOS	PERIODE
Kommunen udarbejder en klimapolitik	Klimapolitik er udarbejdet medio 2008	Agenda 21	2008
Næstved holder i efteråret 2009 et lokalt arrangement om CO <sub>2</sub> og klima	Arrangement er afholdt	Agenda 21	2009

## Ressourceforbrug

### Målsætning: ressourcebelastningen ved indkøb reduceres

#### Mål: ressourcebelastningen ved kommunale indkøb reduceres

HANDLING	SUCCESKRITERIE	FORANKRET HOS	PERIODE
I kommunens udbud indgår relevante miljøkrav	Stikprøver viser, at miljøkrav relevante for det enkelte produkt er stillet	Indkøbskontoret / Agenda 21	2008-2011
Retningslinjer i cirkulære om energieffektivisering i statens institutioner følges	Opgørelse viser, at retningslinjer følges	Indkøbskontoret	2008-2011
Flaskevand afskaffes til møder i kommunen	Flaskevand bruges højst på 10% af møderne.	Agenda 21	2008-2009
Muligheden for at udfase eller erstatte engangsemballage i centralkøkkenet med mere bæredygtige løsninger undersøges	Muligheder er undersøgt og der er taget stilling til det videre forløb	Agenda 21	2009
Forbruget af kopipapir skal mindskes med 30% i 2011 i forhold til 2007	Forbruget er nedsat	Agenda 21	2008-2011

### Målsætning: Anvendelsen af økologiske produkter fremmes

#### Mål: Andelen af økologi i mødeforplejningen stiger

HANDLING	SUCCESKRITERIE	FORANKRET HOS	PERIODE
Der gennemføres et pilotprojekt om en mødeforplejning på 80%	Pilotprojekt er afholdt og evalueret.	Agenda 21	2008
Resultaterne fra pilotprojektet bruges til at omlægge mødeforplejningen i forvaltningerne yderligere	Omlægning er sket	Agenda 21	2009-2011
Der ses på muligheden for at præge udbuddet af mad til kantiner og maden til ældre i en økologisk retning	Krav om en vis procent økologiske varer er med i udbuddet	Agenda 21	2009-2010

**Mål: 3 skoler og 10 institutioner har en økologiprocent på 30%**

HANDLING	SUCCESKRITERIE	FORANKRET HOS	PERIODE
Pilotprojekt iværksættes på 10 institutioner	Pilotprojekter er gennemført og evalueret	Børne- og kulturforvaltningen	2010
Pilotprojekt om økologiske skoleboder iværksættes på 3 skoler	Pilotprojekt er gennemført og evalueret	Børne- og Kulturforvaltningen	2010

**Målsætning: miljøbelastningen fra affald reduceres****Mål: der skabes mindre affald**

HANDLING	SUCCESKRITERIE	FORANKRET HOS	PERIODE
Der laves pilotprojekt med dagligvarebutikker om at minimere emballageforbrug	Pilotprojekt er afholdt	Agenda 21	2010
Undersøge muligheden for et samarbejdsprojekt med FASAN målrettet skolebørn	Muligheder er undersøgt	Agenda 21	2010

## Bæredygtigt byggeri

### Målsætning: det bæredygtige byggeri i Næstved fremmes

#### Mål: Bæredygtighed indtænkes i det kommunale byggeri

HANDLING	SUCCESKRITERIE	ANSVARLIG	ÅRSTAL
Kataloget »Bæredygtige bygge- og anlægs-projekter« revideres og den hidtidige brug evalueres	Publikationen er revideret og der er evalueret på den	Agenda 21	2008-2009
Materialevalg og totaløkonomi indtænkes altid ved nybyggeri, renoveringer og byfornyelse	I slutningen af hvert år evalueres på 1 renoveringsprojekt og et nybyggeri	Ejendom drift	2008-2011
Alternative energiløsninger afprøves i kommunalt byggeri	Det kan dokumenteres der er afprøvet nye løsninger inden for energiforbrug og materialevalg	Ejendom drift og Ejendom anlæg	2008-2011
Muligheden for byggeri af passivhuse undersøges ved byggeprojekter	Der er bygget et antal passivhuse	Ejendom anlæg	2008-2011

#### Mål: det miljørigtige byggeri i privat regi øges

HANDLING	SUCCESKRITERIE	ANSVARLIG	ÅRSTAL
Der laves ture/fyraftensmøder for private bygherrer og håndværkere for at se på miljørigtigt byggeri	Der er afholdt minimum et møde/en tur	Agenda 21	2009
Der laves en inspirationsfolder om bæredygtige valg til private bygherrer	Pjece er udarbejdet	Agenda 21	2009
Ved salg af kommunale grunde overvejes muligheden for at stille krav til byggeriets energiforbrug	Der samles årligt op på, i hvilket omfang det er gjort	Agenda 21	2008-2011
Kommunen udlægger et areal til eksperimenterende byggeri og alternative boformer	Der er udlagt et areal	Kontoret for fysisk planlægning	2008-2011
Der skabes fra kommunens side rammer for at private bygherrer kan afprøve eksperimenterende løsninger	Evalueringer viser det er gjort	Agenda 21	2008-2011

## Natur

### Målsætning: Naturen bruges mere og plejes bedre

#### Mål: Borgerne medvirker i pleje af naturen

HANDLING	SUCCESKRITERIE	TOVHOLDER	ÅRSTAL
»Ren Strand«	Arrangementet er afholdt hvert år	Agenda 21	2008-2011

#### Mål: Pesticidforbruget nedsættes

HANDLING	SUCCESKRITERIE	TOVHOLDER	ÅRSTAL
Der laves et eksempelprojekt i et villa/bologkvarter omkring nedsat brug af pesticider	Mindst en kampagne er afholdt	Agenda 21	2011
Der laves en handlingsplan for, hvordan det kommunale pesticidforbrug kan nedsættes	Handlingsplan er lavet. Der er taget politisk stilling til den	Vej og Park	2010

#### Mål: Friluftslivet styrkes

HANDLING	SUCCESKRITERIE	TOVHOLDER	ÅRSTAL
I forbindelse med Grøn Plan etableres faciliteter der kan styrke friluftslivet	Der er etableret flere trampestier, overnatningspladser m.v.	Kontoret for Natur og Vand og Kontoret for fysisk planlægning	2008-2011

## Sundhed

### Målsætning: Borgernes sundhed fremmes

#### Mål: kosten i skoler og institutioner bliver sundere

HANDLING	SUCCESKRITERIE	TOVHOLDER	ÅR
Alle skoler og institutioner udarbejder en politik for mad og motion og der evalueres på effekten af den	Politikker er indført 2011 og evaluering foretaget	Børne- og Kulturforvaltningen	2008-2011

#### Mål: Naturen anvendes som motionsrum

HANDLING	SUCCESKRITERIE	TOVHOLDER	ÅR
Grøn Plan indeholder tiltag der fremmer brug af naturen som motionsrum	Evaluering viser planen indeholder tiltag	Kontoret for Natur og Vand/Kontoret for fysisk planlægning	2008-2010

#### Mål: Der bruges flere miljømærkede produkter

HANDLING	SUCCESKRITERIE	TOVHOLDER	ÅR
Der sættes internt i kommunen fokus på køb af miljømærkede produkter	Opgørelse viser der købes flere miljømærkede produkter	Agenda 21	2010-2011

## Forankring

**Målsætning: Gennem involvering og samspil fremmes den bæredygtige udvikling**

**Mål: Planer, projekter, større aktiviteter og politiske dagsordener indeholder en Agenda 21-vurdering**

HANDLING	SUCCESKRITERIE	TOVHOLDER	ÅR
Der evalueres på miljøvurderinger samt sundheds- og bæredygtigheds konsekvensvurderinger	Stikprøver foretages hvert år	Agenda 21	2008-2011

**Mål: ansatte, erhvervsliv og borgere involveres omkring bæredygtighed**

HANDLING	SUCCESKRITERIE	TOVHOLDER	ÅRSTAL
Der dannes i kommunen en gruppe af miljøansvarlige	Gruppe er nedsat	Agenda 21	2008
Næstved Kommune melder sig ind i Dogme 2000 samarbejdet	Beslutning er taget	Agenda 21	2009
Der samarbejdes med erhvervslivet gennem »Netværk for Grøn erhvervsudvikling« og Erhvervsrådet	Samarbejde er etableret	Kontoret for miljø og affald	2008-2009
Der laves et arrangement for særlige målgrupper som f.eks. brugere af Futuracentret, Susågården, handicappede, indvandrekvinder m.v. om bæredygtighed	Arrangement er gennemført	Agenda 21	2008-2011
Der samarbejdes med LAG om at præge LAG-projekterne* i en bæredygtig retning	Samarbejde er etableret	Agenda 21	2008-2011
Ved alle kommunale og kommunalt støttede arrangementer sættes der fokus på bæredygtighed	Evalueringer viser det er gjort	Agenda 21	2008-2011

**Målsætning: Ansatte og børn og unges viden om bæredygtighed fremmes****Mål: Børn og unges viden om bæredygtighed fremmes**

HANDLING	SUCCESKRITERIE	TOVHOLDER	ÅR
Flere skoler får Grønt Flag	To skoler mere har et Grønt Flag i 2010	Børne- og Kulturforvaltningen	2008-2011
Skoler, sfo'er og institutioner deltager i Jordens dag	Opgørelse viser at 60% deltager	Børne- og Kulturforvaltningen	2008-2011
Skoler og institutioner indgår i adoptionsprojekter*	Årsopgørelse viser at et antal skoler/institutioner har været med i et projekt	Kontoret for Natur og Vand	2008-2011
Små events med skoler og institutioner, f.eks. omkring kompostering afholdes	Der laves mindst et projekt om året	Agenda 21	2009-2011

**Mål: Viden om bæredygtig hos lærere, pædagoger og administrativt personale fremmes**

HANDLING	SUCCESKRITERIE	TOVHOLDER	ÅR
Der er etableret et grønt netværk for institutioner som arbejder med bæredygtighed	Netværket er etableret og der er afholdt to temamøder om året.	Agenda 21	2008-2011
Det administrative personale informeres i forbindelse med fej for egen dør aktiviteter om aktuelle emner	Mindst ét emne er taget op om året	Agenda 21	2008-2011
Der afholdes inspirationsmøder for lærere og pædagoger om natur, sundhed, certificeringsordninger o.l.	Der er afholdt et møde om året	Agenda 21	2008-2011
Der udarbejdes en oversigt over de pædagogiske materialer der allerede eksisterer	Oversigt er udarbejdet og gjort tilgængelig for brugerne	Agenda 21	2009
Der etableres en Agenda 21-informationsside på skoleportalen hvor der informeres om kurser, projekter m.v.	Side er etableret	Børne- og Kulturforvaltningen	2008

## Kommunikation

### Målsætning: Flere informeres om Agenda 21 og bæredygtighed generelt

#### Mål: De elektroniske medier anvendes

HANDLING	SUCCESKRITERIE	TOVHOLDER	ÅR
Der arbejdes aktivt med Agenda 21 's side på kommunens hjemmeside	Undersøgelse viser at hjemmesiden bliver besøgt	Agenda 21	2008-2011
Muligheden for anvendelse af blogs undersøges	Undersøgelse er foretaget og redskab evt. taget i brug	Agenda 21	2008-2009

#### Mål: borgere og politikere og kommunalt ansatte informeres om Agenda 21- arbejdet

HANDLING	SUCCESKRITERIE	TOVHOLDER	ÅR
Der skrives pressemeddelelser, der annonceres på »Alt om Næstved« og pressen skriver artikler	Evaluering viser at vigtige begivenheder er omtalt i aviserne	Agenda 21	2008-2011
Kommunens intranet bruges til at informere kommunens ansatte om interne projekter	Opgørelse viser at oplysninger lægges ud og at informationer læses	Agenda 21	2008-2011
Der laves årlige statusopgørelse over Agenda 21- arbejdet i kommunen	Der er lavet en redegørelse hvert år	Agenda 21	2008-2011

Der kan foregå agenda 21 aktiviteter på alle niveauer internt og eksternt og de kan være såvel organiserede som uorganiserede. Formelt er agenda 21 aktiviteterne i kommunen organiseret på følgende måde.

### INTERN ORGANISERING

#### Styregruppe

Der nedsættes i løbet af 2008 en styregruppe.

#### Agenda 21 team

I kommunen er et agenda 21 team, der er tovholder på mange af tiltagene i handlingsplanen, som koordinerer aktiviteter internt og eksternt og fungerer som faglig sparringspartner.

#### Koordinationsgruppe

I koordinationsgruppen sidder en eller to fra hver forvaltning, der har lyst til at være primus motor på »fej for egen dør« aktiviteter i deres forvaltning. De er bindeleddet mellem forvaltningen og Agenda 21 teamet og formidler centrale tiltag videre til resten af organisationen, holder gang i aktiviteterne og samler de informationer sammen, der skal bruges ved evalueringer.

### EKSTERN ORGANISERING

#### Agenda 21

##### Borgergruppen

Borgergruppen er enkelte private personer, der ønsker at bruge noget af fritiden på

at arbejde med den bæredygtige udvikling i Næstved Kommune. Til arbejdet får gruppen årligt 30.000 kroner af byrådet. Pengene bruges primært til at støtte projekter, som andre borgere søger om penge til og til selv at danne arbejdsgrupper, der laver projekter.

Du kan læse mere på [www.naestved.dk](http://www.naestved.dk).

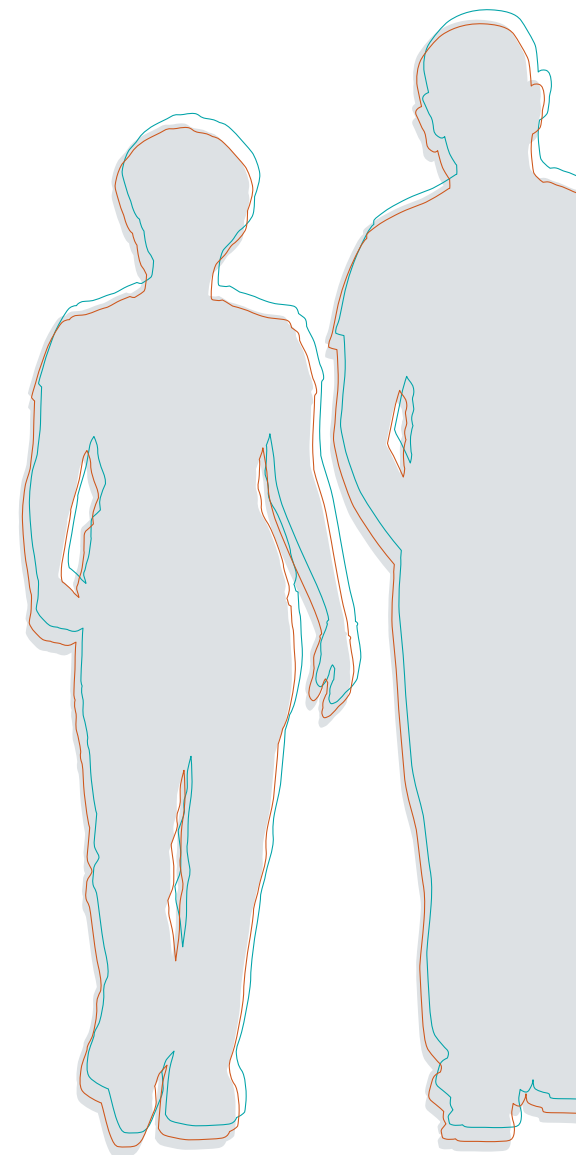
#### Agenda 21 Rådet

Agenda 21 Rådet adskiller sig fra borgergruppen ved at bestå af medlemmer, som repræsenterer en forening, en organisation eller lignende plus fire politikere udpeget af byrådet. Formålet er imidlertid det samme, nemlig at fremme den bæredygtige udvikling i Næstved

ved at sprede tankegangen hos de, der bor og arbejder i kommunen.

Det gør Rådet blandt andet ved at iværksætte konkrete projekter, give midler til projekter og uddele en årlig pris. Men også ved at være høringspart i forbindelse med planer og strategier og sparringspartner for kommunens Agenda 21 koordinatore. Til opgaven får rådet 50.000 kroner om året fra byrådet.

Du kan læse mere på [www.naestved.dk/om/kommunen/agenda21](http://www.naestved.dk/om/kommunen/agenda21)



## RAMMER

I dette afsnit beskrives de rammer, Planloven og kommuneplanstrategien har lagt for udarbejdelse af handlingsplanen. Der er desuden et kort rids af Agenda 21 i historisk perspektiv.

### Planloven

*Vi citerer her fra Planloven:* Ifølge Planloven skal kommunerne revidere deres Agenda 21-strategier hvert 4. år. Den sidste planperiode lå fra 2004-2007, og der skal derfor laves en ny for Næstved Kommune for perioden 2008-2011.

Af strategien skal det fremgå, hvordan kommunen vil bidrage til en bæredygtig udvikling, hvordan den vil arbejde helhedsorienteret, tværfagligt og langsigtet og hvordan borgere, virksomheder m.v. vil blive inddraget. Strategien skal desuden indeholde byrådets visioner

og målsætninger indenfor følgende fokusområder:

- Mindskelse af miljøbelastningen.
- Fremme af en bæredygtig byudvikling og byomdannelse
- Fremme af den biologiske mangfoldighed.
- Inddragelse af befolkningen og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde.
- Fremme samspil mellem beslutningerne vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervsmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold.

Næstved Kommune har indarbejdet visioner og målsætninger i kommuneplanstrategien.

Det er op til den enkelte kommune, om den vil gøre rede for, hvordan visionerne udmøntes i konkrete hand-

linger. Næstved Kommune har valgt at udarbejde denne handlingsplan.

I kommuneplanstrategien beskrives Agenda 21 som et selvstændigt tema. Det indgår samtidig som element i strategiens øvrige temaer. I handlingsplanen er der under de enkelte temaer gengivet de respektive uddrag fra strategien for at vise de rammer, som mål og handlinger er formuleret ud fra.

I det følgende er gengivet teksten om Agenda 21-temaet fra kommuneplanstrategien.

### Kommuneplanstrategien

*Vi citerer her fra Kommuneplanstrategien:* En bæredygtig udvikling er en forudsætning for at give fremtidige generationer de muligheder, som vi har i dag. Byrådet finder derfor, det er vigtigt at tage ansvar og gå foran, både lokalt og nationalt og

har derfor en vision om, at Næstved Kommune skal være i front blandt danske kommuner i arbejdet med Agenda 21 og bæredygtighed. Agenda 21 er derfor et grundvilkår i arbejdet med at udvikle kommunen.

For Byrådet betyder det, at vi skal anvende de ressourcer, vi er betroet, med tanke for fremtiden og til gavn for alle kommunens borgere. Det betyder også, at byrådet vil arbejde bredt for at fremme den bæredygtige udvikling, herunder mindske miljøbelastningen, fremme den biologiske mangfoldighed og fremme bæredygtig byudvikling.

Rum for fleksibilitet og for forskellige løsninger i de enkelte lokalområder skal være bærende for den fortsatte udvikling af Næstved Kommune som en bæredygtig enhed set i et miljømæssigt, trafikalt, erhvervsmæssigt,

socialt, etnisk, sundhedsmæssigt, kulturelt og økonomisk perspektiv.

Det helt afgørende er, at der handles lokalt, så det understøtter det globale perspektiv. Det gælder på arbejdspladsen, i hjemmet, i skolen, i børnehaven eller i fritidsklubben. Byrådet vil fremme bæredygtighed ved at give eksempler og vise muligheder for at handle bæredygtigt og ved at støtte op om konkrete initiativer.

Det bæredygtige perspektiv forpligter alle kommunens sektorer. Derfor ser byrådet Agenda 21 som naturligt integreret på tværs af denne strategi for Fremtidens Næstved, og at alle strategiens temaer håndterer spørgsmålet om bæredygtighed. Agenda 21 som tværgående strategi og handlinger skal også komme til udtryk i fremtidige sektorplaner og politikker.

Agenda 21-arbejdet vil blive konkretiseret i en handlingsplan for Agenda 21, som indeholder specifikke mål, handlinger og nuværende status. I dette afsnit udstikker byrådet en række indsatsområder, som ramme for det videre arbejde. Processen omkring handlingsplanen skal køre parallelt med kommuneplanprocessen og involvere borgere, politikere og medarbejdere i Næstved Kommune.

Følgende indsatsområder er udpeget:

#### *Helhedssyn og langsigtede perspektiver*

I Næstved Kommune vil vi bruge Agenda 21 som værktøj til at sikre, at planlægning, beslutninger og tiltag bliver tværgående, helhedsorienterede, langsigtede og bæredygtige.

Det vil vi gerne:

- Sikre, at planlægning og

projekter i forlængelse af strategien for Fremtidens Næstved indeholder en faglig Agenda 21-vurdering.

- Udvikle værktøjer, som kvalificerer arbejdet med bæredygtighed i forbindelse med det tværgående samarbejde i kommunes organisation og arbejdet med det politiske beslutningsgrundlag.
- Byrådet vil sikre bæredygtighed i udviklingen af by og land
- Fremme den sociale bæredygtighed ved at anvende kultur- og fritidspolitikken som redskab for etnisk ligestilling med særlig vægt på børn og unge.

#### *Fælles lokale handlinger i et globalt perspektiv*

Næstved Kommune vil fremme den bæredygtige udvikling ved at finde lokale løsninger på de globale ud-

fordringer og ved at sætte fokus på den forskel, den enkeltes handlinger gør. Det vil kommunen gøre ved at skabe øget nærhed mellem borgerne og kommunen, så den enkelte borger og det enkelte lokalområde får de bedste muligheder for at handle.

Det vil vi gerne:

- Næstved Kommune vil aktivt bruge Agenda 21 Rådet og Agenda 21 Borgergruppen i alle de sammenhænge, hvor det kan være relevant
- Etablere samarbejde og dialog på tværs af kommunens formelle og uformelle borgergrupper (natur, vand, landdistrikter m. m.), så bæredygtighed bliver et naturligt element i det arbejde, der udføres.
- Byrådet vil støtte lokale projektgrupper, som arbejder med bæredygtighed.

- Udvikle samarbejdsmuligheder og projekter med erhverv, foreninger, boligselskaber og andre relevante målgrupper

- Byrådet vil prioritere arbejdet med en løbende miljøreduktion i kommunen, ikke kun i forhold til klimadiskussioner og en CO<sub>2</sub> reduktion, men generelt i forhold til ressourceforbrug. Der fokuseres på, hvordan hele Næstved Kommune kan reducere miljøbelastningen og resourceforbruget på transport, el, vand, varme, affald m.v.

- Arbejde med indikatorer for miljøforbrug og bæredygtighed, blandt andet grønne regnskaber, både for kommunen som virksomhed og for kommunen som geografisk område.

- Arbejde med biologisk mangfoldighed som et sær-

ligt fokusområde, der inddrages i arbejdet med grøn plan og arbejdet indenfor natur- og vandområdet.

#### *Forankring og synlighed*

Byrådet vil arbejde på en varig opmærksomhed og handling i forhold til bæredygtighed. Det er derfor nødvendigt at tankegangen forankres hos borgere, politikere og i kommunen som virksomhed. Samtidig er det vigtigt at synliggøre, hvordan der arbejdes med bæredygtighed indenfor mange forskellige områder, så vi kan inspirere hinanden.

Det vil vi gerne:

- Synliggøre, at politikere, ledere og medarbejdere inddrager bæredygtighed i deres arbejde.
- Formidle gode historier og resultater til information og inspiration for andre.

- Arbejde med at inspirere og anvise handlemuligheder for borgere, foreninger, virksomheder, politikere og medarbejdere.
- Støtte Agenda 21 Råd, Agenda 21 Borgergruppe og lokale projektgrupper i at formidle det arbejde, de udfører.

#### *Fej for egen dør*

Næstved Kommune har, som kommunens største virksomhed, et ansvar for at gå foran og vise vejen for borgere, erhvervsliv, foreninger og andre. »Fej for egen dør« perspektivet er centralt, og det er vigtigt, at der lægges vægt på handling, forankring og dybde i arbejdet med Agenda 21. Kommunen vil derfor vise det gode eksempel og sætte en række tiltag i værk, der kan understøtte den miljømæssige, sociale, sundhedsmæssige og kulturelle og økonomiske bæredygtighed.

Det vil vi gerne:

- Vurdere om kommunen skal indgå i netværk til fremme af arbejdet med bæredygtighed, eksempelvis skal det vurderes om der er muligheder for at indgå i Dogme samarbejdet.

Opfordre institutioner og forvaltninger til at anvende certificeringer, politikker, ordninger m.v., der tilskynder til sunde og bæredygtige valg.

- Sætte fokus på bæredygtighed, for eksempel ressourceforbrug, sundhed og økologi ved alle kommunale og kommunalt støttede arrangementer.

Tænke bæredygtigt ved valg af materialer i alle situationer fra byggeri over kost til rengøringsartikler m.v. Udgangspunktet kan være livscyklusanalyser kombineret med krav til funktionalitet og det visuelle indtryk.

Tilrettelægge alle byggeprojekter ud fra en totaløkonomisk og helhedsorienteret vurdering, der inddrager både anlægs-, implementerings- og driftssiden. Således kan øgede investeringer i startfasen ofte sænke udgiften i driftsfasen og minimere utilsigtede sideeffekter.

I kommunens Agenda 21-handlingsplaner sættes der hvert år fokus på centrale emner, som går på tværs i kommunen.

#### **Agenda 21 historisk**

Nedenfor er en kort oversigt over, hvordan Agenda 21-tankegangen er blevet til, og hvordan den har formaliseret sig.

FN havde i 1992 i Rio de Janeiro konference om miljø og udvikling.

- 179 regeringschefer vedtog da Agenda 21 – en global handlingsplan for

bæredygtig udvikling. En plan, der viser vejen i det 21. århundrede.

- I kapitel 28 står, at de lokale myndigheder bør lave en Lokal Agenda 21-handlingsplan, da aktiv borgerdeltagelse er en forudsætning for at skabe et bæredygtigt samfund.

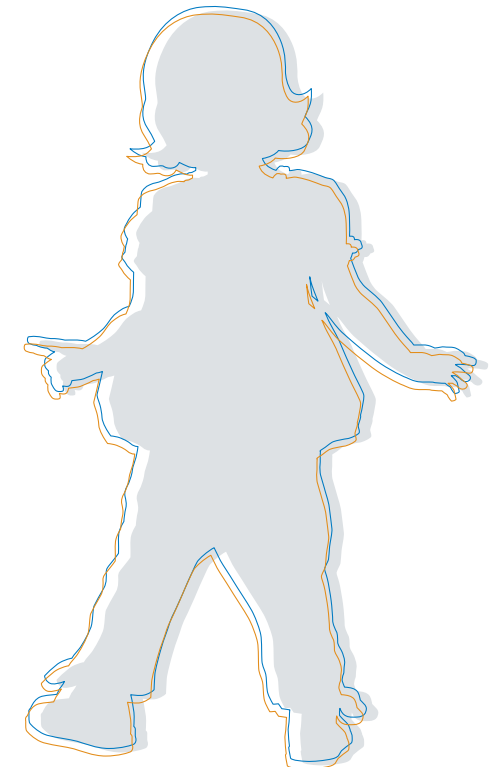
- I 1997 vedtog Amdsrådet i Storstrøms Amt en Lokal Agenda 21 - strategi og handlingsplan.

- I 2001 besluttede folkettingen, at lokale myndigheder, amter og kommuner, skulle lave en Lokal Agenda 21-strategi hvert 4. år, den første senest med udgangen af 2003.

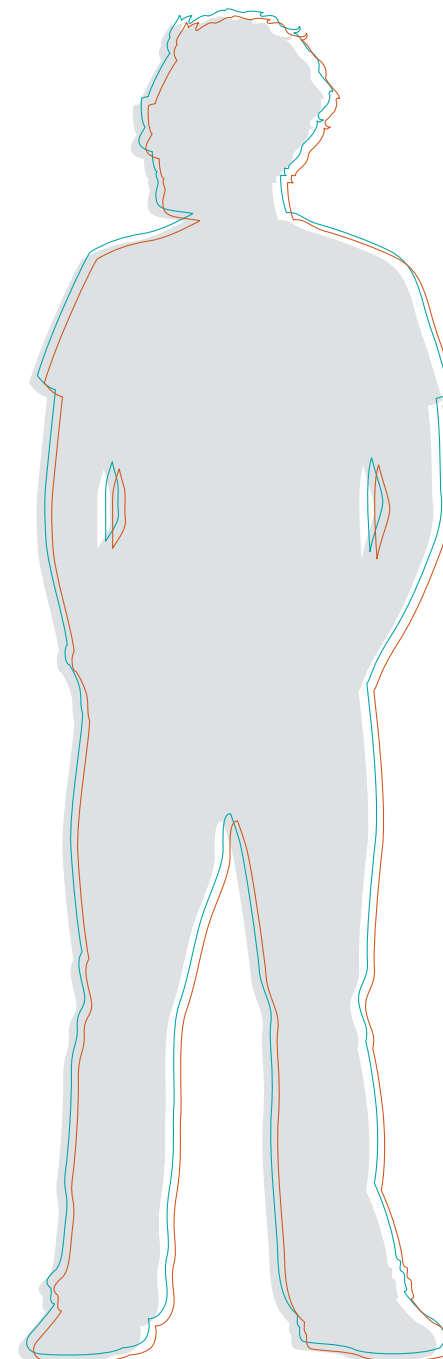
- I 2002 vedtog Danmark sin første nationale Agenda 21-strategi.

- I 2003 vedtog de fem kommuner, der nu udgør

Næstved Kommune, deres første Agenda 21-strategier. Næstved Kommune og Storstrøms Amt udgav særskilte strategi- og handlingsplaner.



På kommunens hjemmeside [www.naestved.dk](http://www.naestved.dk) eller via borgerservice på tlf. 5588 5588 kan du finde en række planer, politikker, strategier og vejledninger der relaterer sig til Agenda 21.



## ORDFORKLARING

### Adoptionsprojekt

Ideen er, at en borger, gruppe af borgere, skoleklasse eller lignende, adopterer en vild blomst, en gravhøj, et stykke vandløb eller kort sagt »et stykke natur«, som de enten overvåger eller plejer. Storstrøms Amt startede det første adoptivprojekt »Adopter en vild blomst« i 1992. 100 adoptivforældre overvågede 158 bestande af sjældne og truede plantearter. En gang om året rapporterede de til amtet, hvordan planterne havde det. Amtet kvitterede med en »adoptivforældredag«, en udflugt, med inspiration og erfaringsudveksling.

### Fej for egen dør

Når kommunen vil »fej for egen dør«, vil den nedsætte miljøbelastningen fra egne aktiviteter for eksempel ved at nedsætte papirforbruget eller elforbruget.

### Grønt Flag Grøn skole

Grønt Flag Grøn Skole er et undervisningsprogram for bæredygtig udvikling for alle grundskoler i Danmark. Det grønne flag symboliserer, at skolen har gennemført et omfattende undervisningsforløb af høj kvalitet og har opprioriteret miljøspørgsmål i skolens daglige drift.

Eleverne arbejder aktivt med forslag til løsning af miljøspørgsmål og lærer på den måde, hvordan de selv kan bidrage til løsning af miljøproblemer.

Ordningen administreres af Friluftsrådet

### Grønne spirer

Grønne spirer er Friluftsrådets grønne mærkningsordning for børneinstitutioner. Med Grønne Spirer ønsker Friluftsrådet at inspirere til et rigere udeliv for de yngste ved at motivere de voksne til at tilbyde børnene flere naturoplevelser. I Grønne

Spirer er der fokus på udeliv, natur og miljø plus en grøn og sund hverdagskultur i institutionerne.

### Grøn Nøgle

Den grønne nøgle er turisthvervets officielle miljømærke, der gives til hoteller, restauranter, vandrerhjem, campingpladser, feriecentre, idrætsanlæg m.v., som har særligt styr på deres miljøforhold. For at få den grønne nøgle, skal virksomhederne opfylde en række konkrete miljøkrav. Blandt andet at de arbejder aktivt med at mindske ressourceforbruget, bruger miljøvenlige rengøringsmidler, sortere og genbruge affaldet m.v.

### Grønt regnskab

Et grønt regnskab er en opgørelse over udviklingen i forbrug for udvalgte miljøområder. Det kan være energiforbrug, affald, bilkørsel, materialeforbrug og meget andet. Regnskabet

kan laves for en virksomhed, herunder for en kommune eller for et geografisk område. I det første ses der udelukkende på forbruget i forbindelse med virksomhedens ejendomme og aktiviteter. I det andet ses på forbruget i alle ejendomme og inden for alle aktiviteter inden for det geografiske område.

### Jordens Dag

Formålet med Jordens Dag den 22. april er, at der én gang om året gøres ekstra opmærksom på natur- og miljøproblematikker og sættes fokus på lokal handling. På, at det er vigtigt at passe på jorden, og at det nytter noget at gøre noget sammen. Siden 1970 er Jordens Dag blevet markeret i mange lande verden over. I Danmark er det sket siden 1998 i det tidligere Storstrøms Amt. Hvert år vælges et tværfagligt tema for inspirations-

dagen, som holdes for lærere, pædagoger og andre interesserede. Jordens dag ligger i Jordens uge hvor skoler og institutioner laver aktiviteter og arrangementet om årets tema.

### Jordvarme

I løbet af sommeren tilføres det øvre jordlag store energimængder fra solen. Da energien lagres i jorden ved 8 til 10 grader, forsvinder den ikke igen i løbet af vinteren. Det øvre jordlag indeholder derfor et stort lager af akkumuleret solenergi, som genopfyldes hver sommer. Energien kan, ved hjælp af et slangesystem i jorden og en varmepumpe, udtrækkes af jorden hele året og dermed anvendes til varmt vand og opvarmning af boligen.

## LAG

LAG står for Lokal Aktions Gruppe og er en del af regeringens landdistriktsprogram 2007-2013 og har til formål at sikre den lokale indflydelse på udviklingen i landdistrikterne. Gruppernes opgave er at udarbejde strategier for udviklingen, være med til at involvere de lokale ressourcer og indstille projekter til støtte fra landdistriktsprogrammet.

Se mere på [www.jordensdag.dk](http://www.jordensdag.dk)

## Netværk for Grøn Erhvervsudvikling

Netværk for grøn Erhvervsudvikling er et netværk for virksomheder. Det startede i 1997/98, og havde ved udgangen af 2006 cirka 100 virksomheder og kommuner som medlemmer. Indsatsområderne var kompetenceudvikling, længerevarende projektførelse omkring for

eksempel indførelse af miljøstyring eller LEAN hjælp til udarbejdelse af miljøredegørelser og information om og synliggørelse af virksomhedernes miljøindsats.

Efter kommunesammenlægningen er der dog usikkerhed om, i hvilket regi og i hvilket omfang netværket bliver videreført.

## Passiv- og lavenergihuse

Passiv- og lavenergihuse er huse, der bruger væsentligt mindre energi til opvarmning, ventilation, køling, varmt brugsvand pr. kvadratmeter opvarmet areal end standardhuse gør.

Tages udgangspunkt i et en-familiehus på 170 kvadratmeter, skal det ifølge Bygningsreglementet overholde nedenstående energikrav inden for de enkelte standarder.

- Standardhus: 83 kWh/m<sup>2</sup> pr. år.
- Lavenergiklasse 2: 59,4 kWh pr. m<sup>2</sup> år.
- Lavenergiklasse 1: 41,5 kWh pr. m<sup>2</sup> pr. år.
- Passivhuse: 25-30 kWh m<sup>2</sup> pr. år (typisk). Ses der specifikt på opvarmning skal det være lavere end 15 kWh/m<sup>2</sup>/år

Se eventuelt mere på [www.altopasivhuse.dk](http://www.altopasivhuse.dk)

## Ren Strand

»Ren Strand« kampagnen handler om at få foreninger til at hjælpe med at rense vores strande for affald. Kampagnen blev startet for tre år siden af Storstrøms Amt, men er nu en del af Friluftsrådets Blå Flag Kampagne. Når en forening melder sig til kampagnen, får den udpeget et stykke strand, den skal rense. Affaldssækkene stilles til rådighed, og kommunen hen-

ter affaldet et sted, der er aftalt mellem foreningen og kommunen.

Se eventuelt mere på [Friluftsrådets hjemmeside www.friluftsradet.dk](http://www.friluftsradet.dk)

## Svanemærkede huse

Alle mindre huse som for eksempel villaer, rækkehuse og parcelhuse kan svanemærkes. Et svanemærket hus har et godt indeklima og en lille påvirkning af miljøet gennem hele byggeprocessen. Der stilles krav om:

- at miljøskadelige stoffer forbydes
- at huset skal kunne bruges ved et lavt energiforbrug (energiklasse 2)
- at byggeaffald håndteres miljørigtigt
- at der er en drifts- og vedligeholdelsesplan for huset.
- at det er muligt at opnå et godt indeklima

Se evt. mere på [www.ecolabel.dk](http://www.ecolabel.dk)

## Sundheds- og bæredygtighedskonsekvensvurderinger

I Næstved Kommune er det besluttet, at relevante indstillinger fra udvalg skal vurderes i forhold til deres betydning for sundhed og miljø. 2007 er blevet brugt til at udvikle værktøjerne. I 2008 bliver de afprøvet i Teknik- og Miljøforvaltningen og i Omsorgs- og Sundhedsforvaltningen. Senere skal værktøjerne implementeres i resten af kommunen.



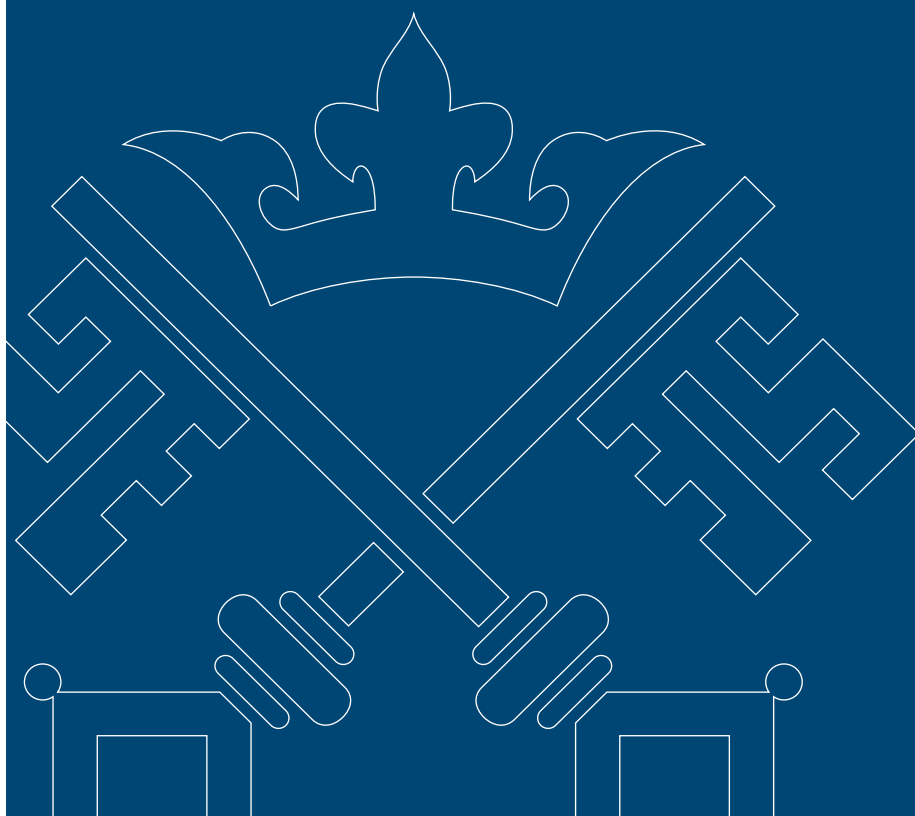
Næstved Kommune

**Agenda21**

Telefon 5588 5588

[udviklingsenheden@naestved.dk](mailto:udviklingsenheden@naestved.dk)

[www.naestved.dk/OmKommunen/Agenda21](http://www.naestved.dk/OmKommunen/Agenda21)



**NÆSTVED**

